

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 507/2013-39

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. apríla 2014 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť Ing. M. M., zastúpenej advokátom JUDr. Michalom Badinským, Advokátska kancelária, ČSA 20, Banská Bystrica, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. mája 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Obo 20/2011, 5 Obo 21/2011 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. M. M. na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Obo 20/2011, 5 Obo 21/2011 z 31. mája 2012 vo výroku, ktorým potvrdil rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 43 Cbs 1/2010-358 z 29. septembra 2010, porušené bolo.

2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Obo 20/2011, 5 Obo 21/2011 z 31. mája 2012 vo výroku, ktorým potvrdil rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 43 Cbs 1/2010-358 z 29. septembra 2010, z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je p o v i n n ý uhradiť Ing. M. M. trovy konania v sume 269,58 € (slovom dvestošesťdesiatdeväť eur a päťdesiatosem centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. Michala Badinského, Advokátska kancelária, ČSA 20, Banská Bystrica, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. júla 2012 doručená sťažnosť Ing. M. M. (ďalej len „sťažovateľka“), v ktorej namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 31. mája 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Obo 20/2011, 5 Obo 21/2011.

1. Sťažovateľka v sťažnosti rekapituluje priebeh konania vedeného pred Krajským súdom v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) ako súdom prvostupňovým pod sp. zn. 40 Cbs 72/00, v ktorom sa proti nej ako žalovanej obchodná spoločnosť R., (ďalej len „žalobca“), domáhala vydania bezdôvodného obohatenia a zaplatenia náhrady škody. Po ukončenom priebehu prvostupňového, odvolacieho i dovolacieho konania ústavný súd nálezom č. k. III. ÚS 285/07-44 zo 14. mája 2008 vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky rozsudkom najvyššieho súdu z 29. marca 2007 v konaní sp. zn. 1 Obdo V 45/2005 a zrušil ho s vrátením veci na ďalšie konanie. Rešpektovanie záväzného právneho názoru ústavného súdu malo v konečnom dôsledku za následok vrátenie predmetného sporu až na prvý stupeň súdnej sústavy.

Krajský súd rozsudkom č. k. 43 Cbs 1/2010-358 z 29. septembra 2010 uložil sťažovateľke povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 19 763,50 € do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a vo zvyšnej časti žalobu zamietol. Zo súvisiaceho trestného spisu Okresného súdu Žiar nad Hronom (ďalej len „okresný súd“) považoval za preukázané, že sťažovateľka bola právoplatne uznaná za vinnú zo spáchania trestného činu sprenevery podľa § 248 ods. 1 a 2 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov „na tom

skutkovom základe, že ako spoločníčka žalobcu dňa 23.03.1996 v rozpore so spoločenskou zmluvou bez vedomia súhlasu a druhej spoločníčky predala technologické zariadenie, nachádzajúce sa v pekárni, svojmu manželovi Ing. J. M., čím spôsobila žalobcovi škodu vo výške 274.090,- Sk, čo je hodnota technologického zariadenia ku dňu predaja podľa znaleckého posudku podaného v trestnom konaní. Súd tiež zistil, že technologické zariadenie – pekárenské stroje a súvisiace zariadenie sa fyzicky stále nachádzalo na tom istom mieste, v pekárni. Nakoľko žalobca neodvádzal sociálnej poisťovni za zamestnancov príslušné odvody, vydala sociálna poisťovňa dňa 27.10.1997 po č. 200-5/243 výkaz nedoplatkov na zaplatenie 120.450,- Sk a 152.066,- Sk penále. V exekučnom konaní vedenom na návrh oprávneného Sociálna poisťovňa pob. v Žiari nad Hronom proti žalobcovi ako povinnému bola v dražbe konanej dňa 26.11.1998 časť technologického zariadenia pekárne predaná manželovi žalovanej, ktorý sa na základe udelenia príklepu na dražbe hnutelných vecí stal vlastníkom hnutelných vecí – zariadenia, uvedených v potvrdení o nadobudnutí vlastníctva zo dňa 26.11.1998... Zo zhodného vyjadrenia účastníkov konania, ako aj z vykonaného dokazovania mal súd tiež preukázané, že v období od 23.03.1996 žalobca v priestoroch pekárne... nepodnikal, v týchto priestoroch vykonával podnikateľskú činnosť... manžel žalovanej ako podnikateľ – fyzická osoba.“.

Krajský súd dospel k záveru, že sťažovateľka „bola zodpovedná za vedenie účtovníctva žalobcu a aj za vykonávanie príslušných odvodov do sociálnej poisťovne, preto... zodpovedá za to, že žalobca si odvodové povinnosti... neplnil a neuhradil svoje záväzky voči sociálnej poisťovni ani na základe vydaného výkazu nedoplatkov..., ktorý bol exekučným titulom. Skutočnosť, že na základe vykonateľného rozhodnutia sociálnej poisťovni bol v exekučnom konaní predaný majetok žalobcu v hodnote 226.950,- Sk, čím sa majetok žalovaného (správne má byť žalobcu, pozn.) o túto hodnotu znížil a vznikla mu škoda v tejto výške, je dôsledkom porušenia povinností zo strany žalovanej. Nebyť protiprávneho konania žalovanej, vymáhaná pohľadávka by vo vymáhateľnej podobe vôbec nevznikla, nebola by potrebná exekúcia ani dražba, majetok žalobcu by sa nebol znížil a nevznikla by mu škoda. Tento stav zavinila žalovaná predovšetkým tým, že príslušné poisťné vôbec neodviedla, ako aj tým, že sčasti si ho ponechala pre svoje potreby, čo vyplýva z obsahu právoplatného trestného rozsudku.“.

Krajský súd tiež dôvodil, že sťažovateľka „sa dopustila protiprávneho konania, keď bez súhlasu a vedomia druhej spoločníčky predala technologické zariadenie patriace žalobcovi svojmu manželovi a podnikla aj ďalšie kroky s cieľom fakticky odovzdať listiny a veci potrebné na podnikanie manželovi, dala výpovede za žalobcu pracovníkom žalobcu a podnikla aj príslušné kroky voči obchodným partnerom žalobcu v mene žalobcu s cieľom umožniť pokračovanie v podnikaní v rovnakom predmete podnikania ako žalobca, a to v priestoroch žalobcu a s technologickým zariadením patriacim žalobcovi tretej osobe – Ing. M. ako fyzickej osobe. Týmto správaním žalovanej bola znemožnená podnikateľská činnosť žalobcu... Pokiaľ by nebolo došlo k uvedenému porušeniu povinností zo strany žalovanej, bol by žalobca dosahoval zisk. Žalobca si uplatnil ušlý zisk za obdobie od 01.04.1996 do 31.03.2001 vo výške 2.210.672,- Sk. Pri určení výšky ušlého zisku žalobca vychádzal zo znaleckého posudku znalkyne Ing. A. V... zo dňa 31.01.1997, ktorý bol vypracovaný na základe uznesenia Okresného úradu vyšetrovania PZ SR v Žiari nad Hronom vo veci preverenia úplnosti účtovníctva firma R. za rok 1995, objektivizácie výšky náhrady škody požadovanej spoločníčkou Ž. S. v závislosti na dosiahnutom výsledku hospodárskej činnosti firmy za rok 1995 a posúdenia finančnej situácie obchodnej spoločnosti žalobcu.“.

Krajský súd akceptoval sťažovateľkinu námietku premlčania práva žalobcu na zaplatenie ušlého zisku, keď konštatoval, že žalobcove nároky na ušlý zisk sú „nepremlčané... od 02.05.1997“.

Krajský súd tiež rešpektoval skorší právny názor najvyššieho súdu o podstate verejnej obchodnej spoločnosti, „pre ktorú je charakteristické predovšetkým spojenie ľudských individualít na dosiahnutie spoločných podnikateľských cieľov... Tento aspekt v. o. s. je potrebné zohľadniť aj pri posudzovaní nároku žalobcu na ušlý zisk, a to hlavne vzhľadom na dĺžku obdobia, za ktoré žalobca žiadal ušlý zisk priznať. Vzhľadom na viacročné pretrvávajúce rozpory medzi spoločničkami obchodnej spoločnosti žalobcu pani Ž. S. a Ing. M. M..., nie je reálne tvrdenie žalobcu, že spoločnosť by bola úspešne podnikala a dosahovala zisky až do roku 2001. Vykonaným dokazovaním bolo zistené, že žalovaná prejavila vôľu ukončiť podnikanie s druhou spoločničkou už výpoveďou zo dňa 29.06.1997, zatiaľ čo druhá spoločnička obchodnej spoločnosti žalobcu Ž. S. už dňa

19.11.1993 dala na súd návrh na zrušenie účasti Ing. M. M. ako spoločníčky v obchodnej spoločnosti žalobcu. Ako už bolo uvedené, od 23.03.1996 spoločníčky obchodnej spoločnosti žalobcu spoločnú podnikateľskú činnosť nevykonávali. Pokiaľ teda aj v období bezprostredne nasledujúcom po 23.03.1996 mohol žalobca tvrdiť, že žalovaná predajom technologického zariadenia znemožnila jeho podnikateľskú činnosť, v dôsledku pretrvávajúcich nezhôd medzi spoločníkmi a jasne prejavenej vôle žalovanej ukončiť účasť v obchodnej spoločnosti žalobcu výpoveďou k 02.01.1998, je tvrdenie žalobcu, že obchodná spoločnosť by bola naďalej podnikala a dosahovala zisky, podľa názoru súdu vylúčené. Je treba zdôrazniť, že predmetom sporu nie je vysporiadanie nárokov spoločníčok zo spoločného podnikania, ale nárok spoločnosti ako žalobcu na náhradu škody voči spoločníčke. Na základe uvedených dôvodov považoval súd nárok žalobcu na ušlý zisk za právne odôvodnený len za obdobie od 02.05.1997 (nároky uplatnené do tohto dátumu sú premlčané) do 31.12.1997.“.

Rozsudok krajského súdu v zamietavom výroku napadol odvolaním žalobca a vo výroku o povinnosti sťažovateľky zaplatiť žalobcovi náhradu škody podala odvolanie sťažovateľka. Zdôraznila, že nehnuteľnosti, ktoré slúžili na podnikateľskú činnosť žalobcu, „boli nadobúdané tak, že podiel v režime BSM v polovici vlastnila žalovaná a jej manžel a podiel ďalšej polovice vlastnila v režime BSM Ž. S. s manželom. Dňom 1.1.1992 začal užívať tieto nehnuteľnosti žalobca. Do užívania týchto nehnuteľností vstúpil bez právneho dôvodu a nikdy medzi vlastníkmi a žalobcom nebola uzatvorená nájomná zmluva. Dokazovaním bolo preukázané, že žalobca užíval všetky nehnuteľnosti,... Keďže žalobca tieto nehnuteľnosti užíval bez právneho dôvodu, za ich užívanie od doby užívania, teda od 1.1.1992 až do... 23.3.1996... neplatil, pričom takúto zákonnú povinnosť mal, a preto na jeho strane vzniklo bezdôvodné obohatenie.“. Preto sťažovateľka uplatnila právo podľa § 98 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“).

Pokiaľ išlo o sumu 226 950 Sk, podľa sťažovateľky „z vykonaného dokazovania v trestnom konaní nikdy nevyplývalo, že by... krátila tieto finančné prostriedky a ponechala si ich pre seba a použila ich pre svoju potrebu. Vždy sa snažila o to, aby... spoločnosť riadne fungovala a uhrádzala prioritne tie náklady, aby bezporuchový chod tejto

spoločnosti bol zabezpečený, išlo o úhradu plynu, elektriny a podobne. Naopak, problém bol v tom, že zo strany druhej spoločníčky žalovanej, nebolo poukázané práve na odvody, za ktoré ale bola vyodená trestno-právna zodpovednosť len voči žalovanej... Pokiaľ teda žalovaná neuhradila odvody, nebolo to z dôvodu, že by si bola tieto finančné prostriedky zobrala a použila pre seba, ale z toho dôvodu, že tieto finančné prostriedky nemala. Pokiaľ bolo v trestnom rozsudku konštatované, že žalovaná tieto odvody zrazila z hrubej mzdy zamestnancov, tak toto je pravda, ale žalovaná ich zrazila len účtovne, nikdy reálne s týmito peniazmi nedisponovala.“. Sťažovateľka teda „nezávisle na svojej vôli a okolnostiach reálne a objektívne nemohla plniť zúčtované odvody v účtovníctve, aj reálne odviesť jednotlivým poisťovňam, lebo s týmito prostriedkami nikdy nedisponovala“.

Sťažovateľka neuznávala ani nárok žalobcu na ušlý zisk, keďže nielen nezhody spoločníčok žalobcu bránili ďalšiemu podnikaniu, ale „tu bolo aj zákonné právo manžela žalovanej z titulu spoluvlastníctva využiť jeho zákonný nárok a vstúpiť do užívania nehnuteľností a začať v týchto priestoroch podnikat’. Doposiaľ sa nikto nezaoberal tou skutočnosťou, či mohol manžel žalovanej v medziach zákona ako spoluvlastník nehnuteľnosti v tejto nehnuteľnosti podnikat’ a nikdy nebolo rozhodnuté o hospodárení so spoločnou vecou podľa § 139 ods. 2 Obč. zák. Podľa názoru žalovanej... má právo užívať nehnuteľnosť v ideálnom podielovom spoluvlastníctve ktorýkoľvek z týchto spoluvlastníkov a nie subjekt, ktorý na toto nemá žiadne zákonné právo. Ak takýto subjekt nemá zákonné právo na užívanie tejto veci, je bezpredmetné zaoberať sa problematikou ušlého zisku. Ak sa žalobca domnieva, že mohol podnikat’ v tejto nehnuteľnosti, tak si mal svoje nároky uplatňovať voči manželovi žalovanej.“.

Najvyšší súd rozsudkom z 31. mája 2012 v konaní sp. zn. 5 Obo 20/2011, 5 Obo 21/2011 odvolaniami napadnutý rozsudok krajského súdu v spojení s opravným uznesením krajského súdu č. k. 43 Cbs 1/2010-402 z 27. januára 2011 potvrdil. V odôvodnení vo vzťahu k odvolaniu sťažovateľky najvyšší súd poukázal na bod VIII spoločenskej zmluvy, podľa ktorého „spoločníci sa zaväzujú v spoločnosti pracovať a plniť svoje povinnosti čo najzodpovednejšie, s cieľom vytvárať čo najvyšší zisk“. Zdôrazňujúc v tejto súvislosti osobný charakter verejnej obchodnej spoločnosti najvyšší súd uviedol, že zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov „upravuje

aj tzv. obchodné vedenie spoločnosti, pričom však neustanovuje požiadavku, aby obchodným vedením bola poverená len osoba, ktorá je zároveň aj štatutárnym orgánom. Na obchodné vedenie spoločnosti je oprávnený každý spoločník v rámci zásad dohodnutých medzi nimi (§ 81 Obch. zák.). Aj keď Obchodný zákonník tento pojem používa, nijako ho nedefinuje. Spravidla sa vykladá ako správa rutinných záležitostí spoločnosti, najmä rozhodovanie o organizačných, obchodných, personálnych, finančných otázkach bežného života spoločnosti. Do sféry obchodného vedenia patrí napr. vedenie evidencie a účtovníctva, prijímanie rozhodnutí, vrátane prijatia rozhodnutia o uzavretí zmluvy (uzavretie zmluvy ako konanie voči tretím osobám už patrí do pôsobnosti štatutárneho orgánu). Obchodným vedením možno poveriť výlučne len spoločníka.“.

Následne sa najvyšší súd stotožnil so záverom prvostupňového súdu o sťažovateľkinej zodpovednosti za vedenie účtovníctva žalobcu a aj za vykonávanie príslušných odvodov do Sociálnej poisťovne. Zdôraznil, že „samotná žalovaná potvrdila, že viedla účtovníctvo spoločnosti a viedla ho tak z dôvodu, že mala na to vzdelanie, pričom druhá spoločníčka takéto vzdelanie nemala a tejto problematike sa ani nerozumela. V konaní tiež bolo preukázané, že nebyť protiprávneho konania žalovanej, vymáhaná pohľadávka by vo vymáhateľnej podobe nebola vznikla, nebola by potrebná exekúcia ani dražba, majetok žalobcu by sa nebol znížil a nevznikla by mu škoda. Tento stav zavinila žalovaná predovšetkým tým, že príslušné poisťné Sociálnej poisťovni vôbec neodviedla, pričom z právoplatného trestného rozsudku vyplýva, že časť prostriedkov si ponechala pre svoje potreby.“.

Najvyšší súd tiež akceptoval záver krajského súdu, podľa ktorého sa sťažovateľka „dopustila protiprávneho konania, keď bez súhlasu a vedomia druhej spoločníčky predala technologické zariadenie patriace žalobcovi svojmu manželovi a podnikla aj ďalšie kroky s cieľom fakticky odovzdať listiny a veci potrebné na podnikanie manželovi, dala výpoveď za žalobcu pracovníkom žalobcu a podnikla aj kroky voči obchodným partnerom žalobcu v mene žalobcu s cieľom umožniť pokračovanie v podnikaní v rovnakom predmete podnikania ako žalobca, a to v prospech žalobcu a s technologickým zariadením, patriacim žalobcovi, tretej osobe, a to Ing. M. Týmto správaním žalovanej bola znemožnená podnikateľská činnosť žalobcu.“.

Najvyšší súd ďalej dôvodil, že sťažovateľka „počas konania neoznačila žiaden dôkaz a nepreukázala, že porušenie jej povinnosti bolo spôsobené okolnosťami vylučujúcimi jej zodpovednosť“. Súčasne najvyšší súd neprihliadal na vzájomný návrh sťažovateľky, a to s odkazom na § 216 ods. 1 OSP.

V sťažnosti doručenej ústavnému súdu sťažovateľka tvrdí nedostatočnosť odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho súdu. Cituje rozsiahlejšie state svojho odvolania a kritizuje stručné vysporiadanie sa najvyššieho súdu s citovanou argumentáciou. Podľa jej názoru sa odvolací súd „v odôvodnení svojho rozsudku nezaoberal týmito mnou uvádzanými skutočnosťami:

a) skutočnosťou, že som si finančné prostriedky potrebné k úhrade dlhov voči Sociálnej poisťovni neponechala pre seba a ani nepoužila pre svoju potrebu ale, vždy som sa snažila o to, aby táto obchodná spoločnosť riadne fungovala, a preto som uhrádzala prioritne tie náklady, aby bezporuchový chod tejto spoločnosti bol zabezpečený... Tento náš názor sme podopreli citáciou z rozsudku KS v B. Bystrici, č. k. 8To 87/2000.

b) skutočnosťou, že zo strany druhej spoločníčky p. S. mi z jej tržieb nebolo poukázané práve na odvody, za ktoré ale bola vyvodená trestnoprávna zodpovednosť len voči mojej osobe... a že pokiaľ som teda neuhradila odvody, bolo tak nie z toho dôvodu, že by som bola tieto fin. prostriedky zobrala a použila pre seba, ale z toho dôvodu, že som na ne reálne z uvedených dôvodov nemala a tieto finančné prostriedky mala a neodviedla práve p. S.

c) skutočnosťou, že som nemala povinnosť viesť účtovníctvo výlučne len ja, pretože takáto povinnosť nevyplývala zo žiadnej dohody.

d) skutočnosťou, že som reálne a objektívne nemohla plniť – zúčtované odvody v účtovníctve aj reálne odviesť jednotlivým poisťovniam, lebo s týmito prostriedkami ako som už uviedla a opätovne zdôrazňujem som nikdy nedisponovala.

e) skutočnosťou, že druhá spoločníčka p. S., ktoré reálne disponovala s časťou finančných prostriedkov spoločnosti nezaplatila záväzky spoločnosti v Sociálnej poisťovni a to aj napriek tomu, že bola ako spoločníčka spoločnosti pri neexistencii dohody o zásadách vedenia spoločnosti povinná sa o spoločnosť starať. To znamená, že odvolací súd sa vôbec nezaoberal zodpovednosťou druhej spoločníčky za vzniknutú škodu.“.

Nedostatočnosť odôvodnenia rozsudku najvyššieho súdu vyplýva podľa sťažovateľky aj zo spôsobu, akým sa odvolací súd vysporiadal s odvolacou argumentáciou týkajúcou sa existencie škody. V tomto prípade sťažovateľka tvrdí, že najvyšší súd sa „v odôvodnení svojho rozsudku vôbec nezaoberal týmito mnou uvádzanými skutočnosťami:

a) skutočnosťou, že na strane žalobcu nemohla vzniknúť škoda vo výške 226.950,- Sk. Skutočná škoda je chápaná ako zmenšenie existujúcich majetkových hodnôt, ktoré nastalo v príčinnej súvislosti s protiprávnym úkonom. V danom prípade sa teda súd vôbec nezaoberal skutočnosť, že spoločnosť bola povinná platiť odvody a že ich zaplatením riadne a včas dochádza k zmenšeniu majetkových hodnôt spoločnosti. Skutočnou škodou preto nikdy nemôže byť vzhľadom na túto skutočnosť aj vymerané poistné, pretože je to nárok, ktorý by spoločnosť musela zaplatiť bez ohľadu na to, či by k protiprávnemu úkonu došlo alebo nebolo došlo...

b) skutočnosťou, že tu bolo aj zákonné právo môjho manžela z titulu spoluvlastníctva využiť jeho zákonný nárok a vstúpiť do užívania tejto nehnuteľnosti a začať v týchto priestoroch následne podnikáť a s tým súvisiacou skutočnosťou, že spoločnosť nemala žiadny nárok predmetnú nehnuteľnosť užívať. Právo užívať predmetnú nehnuteľnosť bolo pritom základným predpokladom vykonávania predmetu podnikateľskej činnosti spoločnosti a tým aj základným predpokladom pre dosahovanie zisku.

c) skutočnosťou, že žalobca so svojim zamestnancami ukončil pracovné pomery najneskôr k 31.12.1997 a teda nemal v prac. pomere osoby spôsobilé k vykonávaniu tejto pekárenskej činnosti a teda, že žalobca nemal kým... vykonávať svoju podnikateľskú činnosť...

d) skutočnosťou, že pre účely vyčíslenia nároku žalobcu na ušlý zisk nie je možné vychádzať zo záverov Ing. V., ktorá vypracovala znalecký posudok ohľadne ušlého zisku za rok 1995, pretože pomery sa každým rokom menia a teda mať za to, že by bol vždy dosahovaný zisk len v takej výške, resp. vyššej sume podľa tvrdenia žalobcu, je skutočnosťou dosiaľ nepreukázanou a to tým skôr, že hneď v úvode tohto môjho odvolania som špecifikovala aj ďalší záväzok žalobcu z titulu bezdôvodného obohatenia,... za obdobie, kedy žalobca bez právneho dôvodu tieto nehnuteľnosti užíval. Logicky teda v tomto smere

by aj bol zisk tejto spoločnosti oveľa nižší a nakoniec aj pri skúmaní znaleckého posudku je zrejmé, že s takýmto záväzkom sa nikto ani nezaoberal...“.

Všetky uvedené skutočnosti podľa názoru sťažovateľky boli rozhodujúce pre posúdenie vzniku jej zodpovednosti za škodu, preto sa najvyšší súd „*mal týmito otázkami v odôvodnení svojho rozsudku zaoberať*“.

2. Ústavný súd si 27. marca 2013 vyžiadal od krajského súdu súdny spis sp. zn. 43 Cbs 1/2010 (pôvodne sp. zn. 40 Cbs 72/00) a po doručení odpovede krajského súdu sa s rovnakou požiadavkou obrátil na najvyšší súd, ktorý mu požadovaný spis doručil 22. júla 2013.

3. Ústavný súd podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. III. ÚS 507/2013-23 z 29. októbra 2013 prijal sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie.

Následne ústavný súd 21. novembra 2013 vyzval najvyšší súd na vyjadrenie sa k vecnej stránke sťažnosti a na stanovisko k možnému upusteniu od ústneho pojednávania vo veci.

4. Najvyšší súd doručil 2. januára 2014 ústavnému súdu vyjadrenie, v ktorom vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania o sťažnosti. Pokiaľ ide o vecnú stránku sťažnosti, najvyšší súd označil sťažnosť sťažovateľky za neopodstatnenú. Konštatoval, že „*nemožno... považovať za porušenie základného práva na súdnu ochranu... stav, ak súd nerozhodne podľa predstáv účastníka konania a jeho návrhu nevyhoví, ak je takéto rozhodnutie súdu v súlade s objektívnym právom. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov.*

Najvyšší súd je toho názoru, že odvolací súd sa v sťažnosťou napadnutých rozhodnutiach sp. zn. 5Obo/20/2011, 5Obo/21/2011 z 31. mája 2012, adekvátne zaoberal všetkými podstatnými skutočnosťami a preskúmateľným spôsobom sa s nimi vysporiadal tak, ako to zjavne vyplýva z odôvodnení vytykaných rozhodnutí. Odôvodnenia rozhodnutí

odvolacieho súdu splňajú kritériá ústavnej akceptovateľnosti zodpovedajúce ustanoveniu § 157 ods. 2 OSP, a tohto sa najvyšší súd naďalej pridržiava majúc na zreteli, že inštitút odôvodnenia súdneho rozhodnutia je jednou z podstatných záruk výkonu súdnej moci, súčasne, že výklad legislatívneho textu právnej normy a jeho uplatnenie musí byť v súlade s ústavou (čl. 152 ods. 4 ústavy). Odôvodnenia sťažnosťou napadnutých rozhodnutí odvolacieho súdu poskytujú dostatočný základ pre svoje výroky, čím splňajú požiadavky vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy.

V nadväznosti na uvedené skutočnosti, najvyšší súd zastáva názor, že medzi napadnutými rozhodnutiami najvyššieho súdu, ako súdu odvolacieho, a namietaným porušením základného práva zaručeného ústavou, neexistuje taká spojitosť, ktorá by umožňovala vysloviť záver o jeho porušení.

Najvyšší súd má za to, rozsudkom NS SR sp. zn. 5Obo/20/2011, 5Obo/21/2011 z 31. mája 2012, k porušeniu sťažovateľkou namietaného práva, nedošlo.“

5. Vyjadrenie najvyššieho súdu zaslal ústavný súd 10. februára 2014 právnemu zástupcovi sťažovateľky s možnosťou zaujať k nemu stanovisko.

6. V stanovisku doručenom ústavnému súdu 26. februára 2014 sťažovateľka prostredníctvom svojho právneho zástupcu vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci. K veci samej uviedla, že nepovažuje „za potrebné zaujať stanovisko k vyjadreniu Najvyššieho súdu..., nakoľko toto neobsahovalo žiadne skutočnosti, ku ktorým by bolo potrebné sa vyjadrovať“.

7. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

Ústavný súd vo vzťahu k základnému právu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy konštantne zdôrazňuje, že toto právo zahŕňa aj právo na odôvodnenie rozhodnutia, poukazujúc pritom aj na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), podľa ktorej právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (napr. *Georgidias v. Grécko* z 29. mája 1997, *Recueil*

III/1997, m. m. pozri tiež rozsudok vo veci Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, Annuaire, č. 303-B).

Odôvodnenie súdneho rozhodnutia má podať jasne a zrozumiteľne odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (III. ÚS 78/07, IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov uvádzaných účastníkom konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (napr. II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05).

Presvedčivé a správne vyhodnotenie dôkazov, ako aj náležité odôvodnenie rozhodnutia zabezpečujú vylúčenie ľubovôle súdu pri rozhodovaní. Súd je tiež povinný starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo vrátane toho, čo uviedli účastníci. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia (§ 157 ods. 2 OSP) musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej (m. m. III. ÚS 36/2010).

1. Napadnutý rozsudok najvyššieho súdu v otázke protiprávneho konania sťažovateľky a príčinnej súvislosti medzi ním a vznikom škody namietala sťažovateľka v piatich bodoch [písm. a) až e) na strane 7 a 8 odôvodnenia sťažnosti], pričom argumentovala v prospech nedostatočnosti odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia. Všetkých päť bodov vymedzených sťažovateľkou zjednocuje argumentačná línia, podľa ktorej spoločníčka sťažovateľky jej neposkytovala na účel riadneho plnenia odvodových povinností žalobcu potrebnú súčinnosť, hoci údajne povinnosť viesť účtovníctvo sa nevzťahovala výlučne na sťažovateľku, a tak sťažovateľka musela disponibilnými prostriedkami na účtoch žalobcu pokrývať výdavky, ktoré boli pre činnosť žalobcu naliehavejšie.

Z obsahu odôvodnení sťažovateľkou predložených súdnych rozhodnutí i z obsahu odôvodnenia jej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka bola právoplatne uznaná vinnou zo spáchania trestného činu sprenevery podľa § 248 ods. 1 a 2 Trestného zákona, a to práve na podklade jej správania v pozícii spoločníčky žalobcu pri zabezpečovaní realizácie odvodových povinností žalobcu. Sťažovateľka je toho názoru, že právoplatný odsudzujúci trestný rozsudok neznamena, že by „bola krátila tieto finančné prostriedky a ponechala si ich pre seba a použila pre svoju potrebu“.

Podľa § 135 ods. 1 OSP je v civilnom súdnom konaní súd okrem iného viazaný aj rozhodnutím príslušných orgánov o tom, že bol spáchaný trestný čin a kto ho spáchal. Viazanosť civilného súdu sa tak prejavuje vo vzťahu k všetkým znakom skutkovej podstaty konkrétneho trestného činu. Inými slovami, v civilnom konaní si konajúci súd nemôže urobiť úsudok o tom, či boli naplnené znaky skutkovej podstaty určitého trestného činu.

Podľa § 248 ods. 1 Trestného zákona kto si prisvojí cudziu vec, ktorá mu bola zverená, a spôsobí tak na cudzom majetku škodu nie nepatrnú, potresce sa... Podľa § 248 ods. 2 Trestného zákona odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky alebo zákazom činnosti alebo peňažným trestom sa páchatel' potresce, ak spôsobí činom uvedeným v odseku 1 škodu nie malú.

Z citovaného ustanovenia je zrejmé, že objektívna stránka trestného činu sprenevery je daná okrem iného prisvojením si cudzej veci. Následkom takého protiprávneho konania musí byť vznik škody (... a spôsobí tak na cudzom majetku škodu...). Ak teda okresný súd v trestnej veci sp. zn. 1 T 354/98 právoplatne (na základe potvrdenia krajským súdom v konaní sp. zn. 8 To 87/00) rozhodol o tom, že sťažovateľka spáchala trestný čin sprenevery, potom záväznosť jeho rozsudku pre súdy v civilnom konaní podľa § 135 ods. 1 OSP znamená aj záväznosť v otázke naplnenia objektívnej stránky skutkovej podstaty predmetného trestného činu, teda existencie protiprávneho konania sťažovateľky, vzniku škodlivého následku a príčinnej súvislosti medzi nimi. Ústavný súd z vyžiadaného súdneho spisu zistil, že rozsudok krajského súdu z 8. marca 2000 v konaní sp. zn. 8 To 87/00 zaujal jednoznačný postoj, podľa ktorého „daň a odvody boli zrazené z hrubej mzdy zamestnancov, boli tieto finančné prostriedky vybraté od osôb povinných daň a odvody

platiť. Zamestnanci teda zverili tieto finančné prostriedky obžalovanej s tým, že táto ich odvedie prísl. orgánom. Obžalovaná tak neurobila, prisvojila si zverené sumy, použila pre potreby firmy...“.

Ak za daných okolností krajský súd i najvyšší súd v konaní o náhradu škody vychádzali zo skutkových a právnych záverov plynúcich zo súvisiacej trestnej veci, nemožno podľa názoru ústavného súdu ich postoju nič vyčítať, pretože podľa § 135 ods. 1 OSP závery z trestného konania boli civilné súdy povinné rešpektovať. Uvedený záver by dokonca platil aj v prípade, že by sa v civilnom sporovom konaní krajský súd a najvyšší súd so závermi z trestnej veci nestotožňovali.

Ústavný súd konštatuje, že samotný odkaz krajského súdu i najvyššieho súdu na právny a skutkový základ meritórneho rozhodnutia v súvisiacej trestnej veci je v okolnostiach sťažovateľkinho prípadu postačujúci pre odôvodnenia záveru o protiprávnosti konania sťažovateľky pri zabezpečovaní plnenia odvodových povinností žalobcu a o spôsobilosti takého konania viesť ku vzniku škody.

Z obsahu príloh sťažnosti však ústavný súd zistil, že najvyšší súd napriek povinnosti plynúcej mu z § 135 ods. 1 OSP poskytol sťažovateľke širšiu mieru ochrany jej základnému právu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy na úrovni odôvodňovania svojho rozhodnutia. Poukázal totiž na pojem obchodného vedenia obchodnej spoločnosti a vymedzil jeho obsah, do ktorého zahrnul i vedenie účtovníctva. Zdôraznil tvrdenie samotnej sťažovateľky, že účtovníctvo spoločnosti viedla z dôvodu vzdelania, na rozdiel od druhej spoločníčky. Poukaz na ustanovenie spoločenskej zmluvy, podľa ktorého sa spoločníci zaviazali „*v spoločnosti pracovať a plniť svoje povinnosti čo najzodpovednejšie*“, spolu so záverom o neunesení dôkazného bremena týkajúceho sa prípadných okolností vylučujúcich zodpovednosť sťažovateľky za vzniknutú škodu vytvárajú podľa názoru ústavného súdu dostatočnú argumentačnú bázu pre záver najvyššieho súdu o danosti zodpovednosti sťažovateľky za škodu na úrovni protiprávneho konania i jeho príčinnej spätosti so vznikom škody.

Ústavný súd dodáva, že sťažovateľka vo svojej sťažnosti vôbec nenamieta záver najvyššieho súdu, podľa ktorého „*počas konania neoznačila žiaden dôkaz a nepreukázala, že porušenie jej povinnosti bolo spôsobené okolnosťami vylučujúcimi jej zodpovednosť...*“. Údajná nesúčinnosť spoločníčky Ž. S. spočívajúca v nepoukazovaní potrebných finančných prostriedkov na účty žalobcu tak z hľadiska procesného zostala len v rovine tvrdení sťažovateľky, čo pri uplatňovaní zásady kontradiktórnosti a zásady formálnej pravdy v sporovom civilnom konaní logicky muselo konajúci súd viesť ku kontumačnému záveru.

Námietky sťažovateľky týkajúce sa odôvodnenia napadnutého rozsudku v časti týkajúcej sa protiprávnosti jej konania a existencie príčinnej súvislosti smerujúcej od jej protiprávneho konania ku vzniku škody preto ústavný súd vyhodnotil ako nedôvodné. V odôvodnení rozsudku najvyššieho súdu totiž tento rekapituloval všetky popísané rozhodujúce skutkové a právne faktory, ktoré v konečnom dôsledku mali za následok záver o protiprávnom konaní sťažovateľky vedúcom ku vzniku škody na majetku žalobcu. V tomto smere tak odôvodnenie rozsudku najvyššieho súdu spĺňa ústavno-právne kritériá plynúce z čl. 46 ods. 1 ústavy.

2. Druhý okruh sťažovateľkiných námietok proti odôvodneniu rozsudku najvyššieho súdu vychádza z popierania vzniku škody v časti týkajúcej sa istiny pohľadávky Sociálnej poisťovne (podľa sťažovateľky tieto prostriedky predstavujú zákonnú povinnosť žalobcu, a tak v tomto prípade nemohlo dôjsť ku škode), z argumentácie spoluvlastníckym vzťahom manžela sťažovateľky k priestorom, v ktorých žalobca podnikal, a z kritiky spôsobu, akým konajúce súdy vyčíslili vzniknutú škodu.

2.1 Sťažovateľka v prvom rade namieta, že v okolnostiach jej prípadu nemožno považovať za škodu tú časť majetkovej základe žalobcu, ktorá by na podklade splnenia žalobcovej verejnoprávnej povinnosti platiť daň a poistné za každých okolností musela opustiť vlastnícku sféru žalobcu. Z hľadiska vzniku škody je preto podľa sťažovateľky irelevantné, či sa uvedené opustenie vlastníckej sféry žalobcu udialo na základe dobrovoľného splnenia jeho povinnosti, alebo v dôsledku núteného vymoženía v exekučnom konaní.

Krajský súd ako súd prvého stupňa v predmetnej čiastkovej otázke konštatoval, že „žalobca si odvodové povinnosti... neplnil... ani na základe vydaného výkazu nedoplatkov poisťného č. 200-5/243 zo dňa 17.10.1997 (požiadavka vo výške 120.405,- Sk a príslušenstvo vo výške 152.066,- Sk), ktorý bol exekučným titulom. Skutočnosť, že na základe vykonateľného rozhodnutia sociálnej poisťovni bol v exekučnom konaní predaný majetok žalobcu v hodnote 226.950,- Sk, čím sa majetok... o túto sumu znížil a vznikla mu škoda v tejto výške, je dôsledkom porušenia povinností zo strany žalovanej. Nebyť protiprávneho konania žalovanej, vymáhaná pohľadávka by vo vymáhateľnej podobe vôbec nevznikla, nebola by potrebná exekúcia ani dražba, majetok žalobcu by sa nebol znížil a nevznikla by mu škoda.“.

Z vyžiadaného súdneho spisu ústavný súd zistil, že sťažovateľka citovaný právny záver krajského súdu vo svojom odvolaní namietala. Kritizovala sumu vyčíslennej škody, pretože v exekučnom konaní „došlo k úhrade reálneho záväzku sociálnej poisťovne, za ktorý zodpovedal subjekt ako taký – obchodná spoločnosť a nie ja, ako spoločníčka, pričom bez významu nie je ani tá skutočnosť, že na strane druhej v účtovníctve tejto spoločnosti sa znížili o vymoženú sumu aj jej záväzky“.

Najvyšší súd citovaný argument sťažovateľky pri rekapitulácii prednesených odvolacích dôvodov v naratívnej časti odôvodnenia svojho rozsudku vôbec nespomína. Následne pri formulácii vlastných dôvodov, ktorého viedli k potvrdeniu odvolaním napadnutého prvostupňového rozsudku, sa najvyšší súd s predmetnou odvolacou argumentáciou sťažovateľky nijako nevysporiadal, iba skonštatoval, že „ku vzniku škody došlo predajom hnutelých vecí v dražbe dňa 26.11.1998. s vypočítanou výškou škody – 226 950 Sk sa odvolací súd stotožnil...“.

Ústavný súd neopomína potrebu skúmania odôvodnenia rozsudku krajského súdu a odôvodnenia rozsudku najvyššieho súdu v ich vzájomnom prepojení. Odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05), keďže prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Aj ESLP v rozsudku vo veci Helle v. Fínsko (sťažnosť č. 20772/92)

z 19. decembra 1997 zdôraznil, že odvolací súd sa pri zamietnutí odvolania môže obmedziť aj na prevzatie odôvodnenia nižšieho súdu (§ 59 a § 60).

Využitie uvedenej možnosti, ktorú pripúšťa judikatúra ESLP i judikatúra ústavného súdu, je však v prostredí dôsledne uplatňovanej požiadavky potrebnej kvality odôvodnení súdnych rozhodnutí podmienené aj dôvodmi, na ktorých sťažovateľ zakladá svoj opravný prostriedok proti rozsudku prvostupňového súdu. Inými slovami, ak sťažovateľ v opravnom prostriedku prednáša dôvody spôsobilé spochybníť závery súdu prvého stupňa, alebo pri rešpektovaní stanovených procesných pravidiel predostrie novú právnu argumentáciu, a takto nastolí otázky z hľadiska poskytovanej súdnej ochrany podstatné, potom sa odvolací súd nemôže obmedziť na konštatovanie, že sa so závermi súdu prvého stupňa stotožňuje. V takom prípade totiž jeho odôvodnenie nedáva potrebné odpovede na všetky podstatné otázky súvisiace s predmetom poskytovanej súdnej ochrany a dostáva sa do konfliktu so základným právom zaručeným čl. 46 ods. 1 ústavy.

Vznik škody je jedným zo základných predpokladov na priznanie pred súdom uplatneného nároku na jej náhradu. Neoddeliteľnou súčasťou posudzovania vzniku škody je jej rozsah. Ide o to, že ak konajúci súd dospeje k záveru, že škoda skutočne vznikla, potom je jeho nevyhnutnou ďalšiu úlohou na podklade vykonaného dokazovania škodu vyčíslieť. Dôvody vedúce konajúci všeobecný súd k záveru o sume priznanej náhrady škody preto predstavujú podstatnú otázku, na ktorú je v rozhodnutí o uložení povinnosti nahradiť škodu potrebné odpovedať.

Z okolností posudzovaného prípadu ústavný súd vyvodzuje, že odvolacia argumentácia sťažovateľky bola spôsobilá účinne spochybníť sumu náhrady škody priznanej žalobcovi krajským súdom ako súdom prvého stupňa. Ak totiž k exekúcii viedol exekučný titul, ktorý ukladal povinnosť zaplatiť istinu pohľadávky a jej príslušenstvo, a súčasne istina predstavovala zákonný verejnoprávny peňažný nárok (odvody na povinné poistné plnenia), potom sa skutočne javí ako racionálny názor, podľa ktorého sťažovateľka identifikovaná ako subjekt zodpovedný za odvedenie konkrétnych súm môže byť zodpovedná iba za škodu v podobe príslušenstva verejnoprávnej pohľadávky. Istina by

oprávnenému subjektu musela byť zaplatená za každých okolností, teda bez ohľadu na protiprávne (ne)konanie sťažovateľky.

Ústavný súd však nemieni zasahovať do skutkových a nadväzujúcich právnych úvah krajského súdu ako súdu prvého stupňa, ani najvyššieho súdu ako súdu odvolacieho, a nehodlá tak pristúpiť k ich hodnoteniu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) totiž vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (*mutatis mutandis* II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

Vyčíslená suma škody v časti súvisiacej s neplnením odvodových povinností žalobcu ako skutkový a právny záver najvyššieho súdu je však ústavným súdom aktuálne nepreskúmateľná pre nedostatok dôvodov. Problémom, ktorý totiž ústavný súd pri poskytovaní ochrany základnému právu sťažovateľky na súdnu ochranu vníma ako zásadný, je zistený fakt, že najvyšší súd svoj súhlasný záver o sume škody vyčíslenej krajským súdom v prostredí dôvodnej konfrontácie nastolenej sťažovateľkou v jej odvolaní nijako nezdôvodnil. Vzhľadom na to ústavný súd dospel k záveru, že v tejto časti napadnutý rozsudok najvyššieho súdu nespĺňa kritériá kvality odôvodnenia rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré plynú zo základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy.

2.2 Argument sťažovateľky týkajúci sa spoluvlastníckeho vzťahu jej manžela k priestorom, v ktorých žalobca podnikal, považuje z pohľadu kvality odôvodnenia rozsudku najvyššieho súdu ústavný súd za irelevantný. Týmto argumentom totiž sťažovateľka namietala dôvody prvostupňového rozsudku popisujúce protiprávne konanie, ktorým sťažovateľka marila ďalšiu podnikateľskú činnosť žalobcu. Krajský súd i najvyšší súd identicky konštatovali, že sťažovateľka *„predala technologické zariadenie patriace žalobcovi svojmu manželovi a podnikla aj ďalšie kroky s cieľom fakticky odovzdať listiny*

a veci potrebné na podnikanie manželovi, dala výpoveď za žalobcu pracovníkom žalobcu a podnikla aj kroky voči obchodným partnerom žalobcu v mene žalobcu s cieľom umožniť pokračovanie v podnikaní v rovnakom predmete podnikania ako žalobca... tretej osobe, a to Ing. M.“. Z citovanej rekapitulácie jednoznačne vyplýva, že k mareniu podnikateľskej činnosti žalobcu sťažovateľkou zďaleka nedochádzalo iba tým, že jej manžel začal priestory, v ktorých dovtedy podnikal žalobca, užívať. Sťažovateľka zjavne podnikla viacero ďalších právnych krokov smerujúcich k faktickému i právnomu zabráneniu žalobcovi v jeho podnikaní.

2.3 Pokiaľ ide o sťažovateľkin názor o nesprávnom spôsobe určenia sumy škody vzniknutej v dôsledku sťažovateľkinho marenia podnikateľskej činnosti žalobcu (súdy vychádzali zo znaleckého posudku vyžiadaného v trestnom konaní, ktorý sa týkal ušlého zisku len za rok 1995 a okrem toho žalobca sa podľa sťažovateľky na jej úkor bezdôvodne obohatil, keď na účel svojho podnikania užíval priestory, ktoré mu nepatrili), ústavný súd konštatuje, že podľa § 136 OSP konajúci súd v procese dokazovania môže výšku uplatnených nárokov určiť aj podľa svojej úvahy, a to za podmienky, že túto výšku možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami, alebo ak ju nemožno zistiť vôbec. Ušlý zisk v podnikaní je len ťažko exaktne vyčísliteľný, pretože na výsledky podnikania v reálnom čase a priestore má vplyv veľké množstvo rôznorodých faktorov. Krajský súd i najvyšší súd preto nepostupovali arbitrárne, ak za základ pre výpočet ušlého zisku pojali údaje zo znaleckého posudku viažuceho sa na rok 1995. Je pravdou, že tento koncept mohli všeobecné súdy v odôvodneniach svojich rozhodnutí zdôrazniť, uvedený nedostatok však podľa názoru ústavného súdu v celkovom obraze sťažovateľkinho prípadu nedosahuje ústavnú intenzitu.

Argumentácia bezdôvodným obohatením, ktoré malo byť započítané na sumu škody uplatnenej žalobcom proti sťažovateľke, je rovnako bez právneho významu. Najvyšší súd zreteľne v odôvodnení svojho rozsudku poukázal na § 216 ods. 1 OSP, podľa ktorého § 98 OSP pre odvolacie konanie neplatí, a správne zdôraznil, že táto výluka má za cieľ zabrániť porušeniu zásady dvojinštančnosti konania.

Ústavný súd tak po vyhodnotení sťažovateľkiných námietok proti rozsudku najvyššieho súdu z 31. mája 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Obo 20/2011, 5 Obo 21/2011 dospel k záveru, že tento ústavnoprávne nemôže obstať, a to z dôvodu nedostatočnosti jeho odôvodnenia v časti priznanej náhrady škody spôsobenej sťažovateľkou neplnením verejnoprávnych platobných povinností žalobcu (bod 2.1 v časti II odôvodnenia tohto nálezu). Preto bolo potrebné vysloviť, že potvrdzujúcim výrokom napadnutého rozsudku najvyššieho súdu bolo porušené základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

3. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Vzhľadom na to, že ústavný súd dospel k záveru o porušení základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu, bolo namieste využitie právomoci podľa čl. 127 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd však neopomenul, že namietaný rozsudok najvyššieho súdu obsahuje dva výroky. Prvý, meritórny a potvrdzujúci, ktorý kritizovala sťažovateľka, a druhý výrok, ktorým najvyšší súd zrušil uznesenie krajského súdu č. k. 43 Cbs 1/2010-383 z 25. novembra 2010. Týmto uznesením krajský súd uložil žalobcovi zaplatiť súdny poplatok za podané odvolanie (prvostupňový rozsudok krajského súdu totiž odvolaním napadol aj žalobca), pričom žalobca v odvolaní proti nemu namietal prekážku veci rozhodnutej s ohľadom na spoločnú poznámku k položkám 1, 2, 6, 7, 9, 14 a 16 Sadzobníka súdnych poplatkov tvoriaceho prílohu zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov. Vzhľadom na predmet rozhodovania v uvedenom uznesení, ako aj s ohľadom na absenciu vecnej súvislosti medzi výrokom, ktorým najvyšší súd uznesenie krajského súdu zaväzujúce žalobcu zrušil, a ochranou základného práva sťažovateľky zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy nebolo potrebné aplikovať na v poradí druhý výrok napadnutého rozsudku najvyššieho súdu kasačnú právomoc ústavného súdu. Ústavný súd preto zrušil napadnutý rozsudok najvyššieho súdu iba v potvrdzujúcom výroku a vec mu podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu).

Podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

V ďalšom konaní bude úlohou najvyššieho súdu dôsledne sa vysporiadať s odvolacími dôvodmi, na ktorých sťažovateľka v odvolaní podanom proti prvostupňovému rozsudku krajského súdu založila kritiku sumy priznanej náhrady škody za porušenie svojich povinností pri realizácii odvodových povinností žalobcu. Ústavný súd tu má na mysli dôvody smerujúce k rozlišovaniu medzi istinou verejnoprávnej pohľadávky žalobcu ako jeho zákonnou povinnosťou na jednej strane a jej príslušenstvom na strane druhej.

III.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľka v sťažnostnom petite navrhla priznať jej náhradu trov právneho zastúpenia.

Ústavný súd vzhľadom na výsledok meritórneho prerokovania sťažnosti považoval za potrebné priznať sťažovateľke náhradu trov konania za dva úkony právnej služby poskytnutej jej právnym zástupcom, a to za prevzatie a prípravu zastúpenia, ako aj za písomné podanie – sťažnosť. V stanovisku doručenom ústavnému súdu 26. februára 2014 totiž sťažovateľka prostredníctvom svojho právneho zástupcu neuviedla žiadne nové skutočnosti alebo právne hodnotenia, ktoré by boli spôsobilé podstatne ovplyvniť konečný úsudok ústavného súdu o predmete konania.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

Úkony právnej služby boli vykonané v roku 2012. Základná tarifa podľa ustanovení § 11 ods. 3 vyhlášky je 1/6 z výpočtového základu (§ 1 ods. 3 vyhlášky, t. j. zo sumy 763 € pre úkony v roku 2012), čo predstavuje za jeden úkon v roku 2012 odmenu v sume 127,16 € a k tomu režijný paušál za jeden úkon v sume 7,63 €.

Náhrada trov právneho zastúpenia vo vzťahu k prevzatiu a príprave zastúpenia sťažovateľky, ako aj k podaniu sťažnosti predstavuje sumu 254,32 €. K tomu bolo potrebné pripočítať dvakrát režijný paušál, teda dvakrát po 7,63 €, čo predstavuje 15,26 €. Ústavný súd sťažovateľke priznal náhradu trov právneho zastúpenia v sume 269,58 € (bod 3 výroku tohto nálezu), pričom najvyšší súd je povinný zaplatiť ju na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. apríla 2014